

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

HRC

Děští vojáci

Autor: Zdenka Šunková
Imprimatur: Vojtěch Bahenský, Kateřina Vencbauerová
Jazyková úprava: Jakub Kopřiva, Tereza Rasochová
Grafická úprava: Jan Hlaváček

Model OSN

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XX. ročníku Pražského studentského summitu.
© AMO 2014

Asociace pro mezinárodní otázky
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel./fax: +420 224 813 460, e-mail: summit@amo.cz
IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz

1 Úvod

Problematika dětských vojáků je momentálně aktuálním tématem v zemích a oblastech, kde probíhal nebo přetrvává ozbrojený konflikt. Většina těchto ozbrojených konfliktů se dnes odehrává nikoliv mezi státy, ale především uvnitř jednotlivých států a jsou do nich častokrát zapojováni civilisté. Nejedná se pouze o dospělé, ale i o děti. V některých oblastech se děti přímo „rodí do války“, neznají období míru, a proto pocit neustálé ohroženosti přetrvává v jejich každodenním životě. Přesný počet využívaných dětí, kvůli stále probíhajícím konfliktům, není znám. Mezinárodní organizace odhadují, že po celém světě je 300 000 dětí zapojených do konfliktů.¹ Využívání dětí v ozbrojených konfliktech popírá lidská práva hned v několika bodech. Dětsíí vojáci nemají právo na osobní svobodu, na svobodu pohybu a pobytu, právo na vzdělání, na vyrůstání v rodině, na všeobecný rozvoj, na zajištění ochrany a pomoci poskytované státem, na ochranu zdraví a využívání zdravotnických zařízení, na ochranu před násilím, ponižováním a vykořisťováním a další. Odvody dětí jsou z převážné většiny nedobrovolné, ale je známo i dobrovolné rekrutování z důvodu nuceného vysídlení nebo chudoby v době konfliktu. Fenomén dětských vojáků je ve světě hlavně proto, že děti nejsou ještě emocionálně a fyzicky vyzrálé, lze s nimi lehce manipulovat, a vykonávají tak ty nejnebezpečnější úkoly bez ohledu na možné důsledky.

2 Definice pojmů

Podle Úmluvy o právech dítěte je za **dítě** považována „každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve“²

Termín **dětský voják**, v angličtině *child soldier*, byl definován v roce 1997 na konferenci UNICEF v dokumentu *The Cape Town Principles and Best Practices*. Přesná definice pojmu zní následovně: „*Dětský voják je každá osoba mladší 18 let, která je součástí jakýchkoliv regulérních nebo neregulérních ozbrojených sil či ozbrojených skupin, v jakékoliv roli, včetně kuchařů, poslíčků, zvěďů a ostatních, kteří nejsou rodinnými příslušníky. Definice zahrnuje dívky rekrutované za účelem sexu a nuceného manželství. Nevztahuje se tedy pouze na děti se zbraněmi.*“³

¹ WHITMAN, Shelly. Preventing the Use of Child Soldiers: the Role of the International Criminal Court. Child Soldiers Initiative [online]. © 2011 [cit. 2014-07-31]. Dostupné z: <http://childsoldiersinitiative.org/pdfs/whitman-preventing.pdf>

² čl. 1, Convention on the Rights of the Child. UNICEF [online]. [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://www.unicef.org/crc/>.

³ UNICEF: *Cape Town Principles and Best Practices*. [online] 1997 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: http://www.unicef.org/emerg/files/Cape_Town_Principles%281%29.pdf

Ozbrojený konflikt je politický konflikt, kterého se účastní ozbrojené síly několika států, paramilitaristické organizace nebo povstalci v rámci jednoho státu.⁴

Ozbrojené síly jsou státem podporovanou vojenskou organizací, která se podílí na obraně státu. Dále se také podílí na dodržování zákona na jeho území.

2.1 Právní aspekty

Lidská práva neodmyslitelně patří k životu člověka jako lidské osoby. Jsou nezcizitelná a univerzální. Speciální pozornost si vyžaduje ochrana práv dětí. Mezinárodní společenství udává mnoho důvodů, proč se zaměřit na práva dětí samostatně a ne pouze ve Všeobecné deklaraci lidských práv z roku 1948. Jedním z důvodů je, že děti pro svou tělesnou a duševní nezralost potřebují zvláštní záruky, péči a zvláštní právní ochranu. Práva dětí musí být proto dodržována, a to jak v období války, tak i v míru. Existuje mnoho mezinárodních úmluv, které se snaží zamezit účasti dětí v ozbrojených konfliktech. Níže jsou uvedeny ty nejdůležitější.

Deklaraci práv dětí přijalo Valné shromáždění 20. 11. 1959 v New Yorku. Deklarace, někdy nazývaná též Charta práv dítěte, je předchůdkyní Úmluvy o právech dítěte. Cílem deklarace bylo, aby děti užívaly práv a svobod v ní uvedených ku prospěchu vlastnímu i prospěchu společnosti. Deklarace práv dítěte byla přijata jednomyslně všemi tehdejšími 78 členskými státy Valného shromáždění OSN v rezoluci 1386 (XIV).⁵ Avšak tato deklarace nebyla právně závazná.

Úmluva o právech dítěte byla přijata 20. listopadu roku 1989 Valným shromážděním OSN. Úmluva je první obecně závaznou právní normou týkající se výhradně práv dítěte. Ratifikovalo ji 193 států a neratifikovaly dva – Spojené státy americké a Somálsko. Soulad s Úmluvou je monitorován výborem Organizace spojených národů o právech dítěte, který byl založen v Ženevě. Vlády, které jsou smluvní stranou úmluvy, musí každých 5 let podat Výboru zprávu o implementaci Úmluvy ve svém státě. Poté Výbor pro práva dítěte vydává zprávu, ve které posoudí právní úpravu v daném státě, týkající se práv dítěte zakotvených v Úmluvě a zhodnotí opatření státu v této oblasti. Může též vydávat konkrétní doporučení danému státu založená na informacích od státu nebo od dalších organizací zabývajících se právy dětí. Problematikou zapojení dětí do ozbrojených konfliktů se zabývá článek 38 bod 2, který zavazuje státy k maximální snaze zamezit jakékoli účasti dětí mladších 15 let na bojových operacích. Přesné

⁴ FOUČEK, Roman. Ozbrojené konflikty a jejich příčiny. Brno, 2009. Dostupné z:

http://is.muni.cz/th/207709/pdf_b/Ozbrojene_konflikty_a_jejich_priciny.pdf

⁵ Declaration of the Rights of the Child, 1959. *Humanium*. [online]. [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://www.humanium.org/en/childrens-rights-history/references-on-child-rights/declaration-rights-child/>

znění bodu 2 zní: „*Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna proveditelná opatření k zabezpečení toho, aby se osoby, které nedosáhly 15 let věku, neúčastnily přímo bojových akcí.*“⁶

Nejdůležitější dokument zabývající se problematikou dětí v ozbrojených konfliktech je **Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů** (dále jen Opční protokol). Byl přijat v roce 2000 Valným shromážděním OSN v New Yorku. Opční protokol zavazuje státy, aby nepovolávaly nuceně mládež do 18 let do ozbrojených sil a aby zvýšily minimální věk (podle Úmluvy o právech dítěte je to 15 let) pro dobrovolné povolání osob do svých národních ozbrojených sil. Také musejí dohlížet na to, aby se dobrovolníci v tomto věku přímo neúčastnili boje. Státy musí zaručit, že povolání do ozbrojených sil není násilné či nucené. Proto je pro dobrovolný vstup do ozbrojených sil mládeži mladší 18 let nutný souhlas rodičů nebo důvěryhodné potvrzení věku. Tento protokol také jednoznačně zakazuje využití a naverbování osob mladších 18 let v ozbrojených skupinách, odlišných od ozbrojených sil státu, v bojových akcích. I státy, které nepodepsaly Opční protokol, nesmí rekrutovat do svých ozbrojených sil děti mladší 15 let. Pokud tak někdo učiní, může být po skončení konfliktu stíhán pro spáchání válečného zločinu (například před Mezinárodním trestním soudem v Haagu, před speciálními tribunály, ale ostatně i vnitrostátními soudy ve své zemi).⁷

Otázka dětí v ozbrojených konfliktech je upravena mezinárodním humanitárním právem – **čtyřmi Ženevskými úmluvami o ochraně obětí ozbrojených konfliktů**. Zajišťují ochranu dětí proti dopadu války, týkají se základních potřeb dětí, péče o ně, vzdělání, identifikace a případného znovushledání v důsledku konfliktu rozdělených rodin. Tyto úmluvy však berou v úvahu jen děti mladší patnácti let. Dodatkové protokoly z roku 1977 stanovily minimum 15 let věku pro nábor dětských bojovníků bez ohledu na jeho dobrovolnost nebo přímou účast ve válce.⁸

Úmluva Mezinárodní organizace práce o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce byla vyhlášena 17. 6. 1999 Mezinárodní organizací práce v Ženevě. Obsahuje okamžitá opatření k odstranění nejhorších forem dětské práce. Pro účely této úmluvy výraz "nejhorší formy dětské práce" zahrnuje: „*všechny formy*

⁶ čl. 38, Convention on the Rights of the Child. *UNICEF* [online]. [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://www.unicef.org/crc/>

⁷ Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [online]. 2000 [cit. 2014-07-31]. Dostupné z: <http://www2.ohchr.org/english/law/crc-conflict.htm>

⁸ Cohn, G. S. Goodwin-Gill, Child soldiers: the role of children in armed conflict, Oxford 1994: 176), ix. UNICEF, State of the World's children 2001

otroctví nebo praktik podobných otroctví, jako je prodej a obchodování s dětmi, poddanství pro dluhy a nevolnictví a nucená nebo povinná práce, včetně nuceného nebo povinného najímání dětí k účasti v ozbrojených konfliktech;"⁹

3 Historie dětských vojáků

Děti využívané v armádách můžeme nelézt již ve středověku. Například Spartané využívali děti již od útlého věku. Chlapci procházeli velmi těžkými fyzickými výcviky, avšak nikdy nebyli zapojeni přímo do bojových jednotek. Svoji roli děti také sehrály v historii Křížových výprav, které měly za cíl boj proti nevěřícím. Kolem roku 1212 se uskutečnila tzv. Dětská výprava, kdy se skupina neozbrojených chlapců a dívek dala na pochod do Svaté země z Francie a západního Německa. I během napoleonských válek byly děti aktivně zapojovány jako poslíčci či sluhové.¹⁰ V 17. a 18. století byli chlapci bráni na bitevní lodě, kde vykonávali různé podřadné práce. Například pod vedením kapitána Nelsona v britském námořnictvu.

V novodobé historii byly děti zapojeny v období druhé světové války. Hitler Jugend byla organizace, která vznikla v roce 1926, a jejím cílem byla výchova dětí k poslušnosti svému národu.¹¹ Ve skutečnosti se jednalo o polovojenský výcvik. Chlapci se učili speciální dovednosti jako například navigaci, signalizaci či pozemnímu manévrování. V 18 letech se stali součástí německých vojenských sil. Součástí Hitler Jugend byl také Bund Deutscher Mädel, tedy Svaz německých dívek. Tento svaz byl svého času největší ženskou mládežnickou organizací na světě a měl kolem 4,5 milionů členek.

Následující příklady seznamují se stavem problematiky ve dvou vybraných zemích – v Ugandě jako v jednom ze zástupců afrického kontinentu a na Srí Lance, ostrovním státě jihovýchodní Asie. V Ugandě i na Srí Lance působily povstalecké ozbrojené skupiny, které využívaly děti. Zatímco v Ugandě děti působily hlavně jako poslíčci, na Srí Lance se děti účastnily přímých bojů. Každý z konfliktů měl jiný průběh, ale v obou dvou byla silně porušována dětská práva.

3.1 Uganda

Občanská válka v Ugandě sužovala místní obyvatele od roku 1986. Jednou s povstaleckých skupin byla Armáda božího odporu (LRA – Lord's Resistance Army), která nesouhlasila s vládou

⁹ 1996-2012 INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION (ILO). C182 - Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182) [online]. [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C182

¹⁰ HONWANA, Alcinda. Child soldiers in Africa. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2005, s. 27

¹¹ SINGER, P. W. Children At War. Military History. September 2007, Vol. 24, Iss. 6, p. 50-55. ISSN 0889-7328.

prezidenta Yoweri Museveniho. LRA měla své základny na jihu Súdánu. V roce 2002 súdánská vláda dala povolení ugandským ozbrojeným silám zaútočit na tyto základny. Tehdy se konflikt vyostřil. I když se členové LRA označovali za křesťany, jejich praktiky byly brutální. Plenili vesnice, unášeli děti, civilisty častokrát mučili a mržčili. Podle výpovědí přeživších dětí byly krátce po únosu bity a vystaveny výhružkám smrti, poté musely na důkaz oddanosti zastřelit nějakého uprchlíka nebo slabšího jedince ze své skupiny.¹² Častokrát byly děti donuceny k usmrcení vlastní rodiny, aby si LRA pojistilo, že se nepokusí utéct a vrátit se domů. Děti byly většinou využívány jako sluhové či nosiči, jen někteří chlapci prošli specializovaným výcvikem. Dívky pomáhaly s dalšími únosy dětí nebo se staly sexuálními otrokyněmi vojáků.

V dnešní době již žije sever Ugandy v míru. Dohoda o ukončení válečného stavu byla podepsána roku 2006. Tamější obyvatelstvo však stále pociťuje dopady konfliktu. Přes 2 miliony lidí žije v uprchlických táborech a mnoho dětí zůstalo ve službách povstalecké skupiny.¹³

3.2 Srí Lanka

Srí Lanka je jednou ze zemí, která se po zisku své nezávislosti (roku 1948) potýkala s ozbrojenými konflikty neustále. V zemi probíhal etnický konflikt mezi dvěma skupinami – Sinhálci (buddhisté) a menšinovými Tamily (hinduisté). Tamilové, obývající hlavně severní část ostrova, se chtěli osamostatnit a založili separatistickou skupinu Tygři osvobození tamilského Ílamu, dále jen LTTE. Sinhálci nesouhlasili a v roce 1983 vypukla občanská válka. Lidé žili ve válce po celé generace. Děti se staly součástí vojsk LTTE. Občanská válka na Srí Lance bývá někdy přímo nazývaná Dětskou válkou, protože pro ni bylo typické, že nebojovali dospělí ale převážně děti.¹⁴ LTTE využívala děti hlavně k sebevražedným bombovým útokům. Za tyto počiny byla mezinárodním společenstvím označena za teroristickou organizaci. LTTE se však bránila, že děti do skupiny vstupovaly dobrovolně, a to z ekonomických či sociálních důvodů. Později bylo dokázáno, že děti byly unášeny, jejich rodiny vydírány a při odporu mučeny a usmrcovány.

Děti v LTTE zastávaly různé role. Kromě sebevražedných útoků byly využívány v prvních liniích a posílány do minových polí. Príměří nastalo v roce 2002 díky pomoci norské vlády. V ten rok

¹² Human Rights Watch. Stolen Children: Abduction and Recruitment in Northern Uganda [online]. March 2003a, Vol. 15, No. 7 (A). [Cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://hrw.org/reports/2003/uganda0303/uganda0403.pdf>

¹³ BAČKOVSKÁ, Eliška. Zbraně v rukou dětí: Děťští vojáci v Africe. Praha, 2013. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.

¹⁴ MITCHELL, J.A.: 2006. Soldier Girl? Not Every Tamil Teen Wants To Be a Tiger. The Humanist, September - October 2006.

začal Akční plán pro děti postižené válkou. Byla postavena tranzitní centra speciálně pro děti, které se neměly kam vrátit. Bylo nařízeno propustit všechny děti z vojska. Avšak LTTE v náboru pokračovala. V roce 2005 přišla o mnoho dětí ze svých řad kvůli přírodní katastrofě tsunami. K ukončení bojů došlo až v květnu 2009, kdy bylo zabito téměř celé politické a vojenské vedení LTTE a tato separatistická skupina uznala po 26 letech porážku.¹⁵

3.3 Další země

V současnosti se děti účastní ozbrojených konfliktů po celém světě. Africký kontinent je označován za nejproblematictější. Nevládní organizace Human Rights Watch označuje za problémové zejména země subsaharského afrického pásu.¹⁶ Podle zprávy Child Soldiers Global Report 2008 ubývá ozbrojených konfliktů, do kterých jsou zapojeny děti. Velký vliv na to má ustavení individuální trestní zodpovědnosti pro ty, kteří rekrutují děti do vojsk. Tedy kdokoliv, kdo využije dítě v ozbrojeném konfliktu, tím spáchá vojenský zločin a bude stíhán Mezinárodním trestním soudem (International Criminal Court – ICC) v Haagu.

Zpráva Coalition to Stop the Use of Child Soldiers z roku 2008 uvádí 27 zemí, ve kterých jsou děti využívány v ozbrojených konfliktech. Například v Burundi, DRK, Indii, Indonésii, Izraeli, Nepálu a Ugandě využívají děti i vládní ozbrojené síly. Vládními silami jsou většinou děti využívány jako zvědi, informátoři nebo posílčci. Dalšími zeměmi na seznamu jsou třeba Filipíny, Libye nebo Kolumbie. V Kolumbii jsou děti využívány ilegálními ozbrojenými skupinami k pašování a distribuci drog.

4 Rekrutování a život dětských vojáků

4.1 Rekrutování

Důležité je si uvědomit důvody rekrutování (povolání k vojenské službě) dětí do vojsk. Významným faktorem je extrémní chudoba a špatný hospodářský stav země. Ne příliš příznivá ekonomická, sociální a politická situace v dané zemi nutí děti bojovat o přežití každý den. Děti často vyrůstají na ulicích, odloučeny od svých rodin a jsou součástí místních gangů. Dalším

¹⁵ ZÁMIŠKOVÁ, Iva. Problematika dětských vojáků na Srí Lance. Plzeň, 2010. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.

¹⁶ JÉZÉQUEL, Jean-Hervé. Child Soldiers in Africa: A Singular Phenomenon? On the necessity of a historical perspective. [online]. [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/IMG/pdf/0605-JEZEQUEL-UK-2.pdf>

faktorem je používání lehkých zbraní. Obsluha těchto zbraní není složitá a výcvik dětí je tedy rychlý. Způsoby rekrutování máme tři – **povinné, nucené a dobrovolné**.¹⁷

Povinné odvody jsou ty odvody, které nařídí stát a určuje jejich rozsah. Stát by měl vždy dodržovat mezinárodní právo a nepovolat osoby mladší 18 let, ale kvůli nevzdělanosti a neinformovanosti obyvatel je to často problém. Mnohdy chybí potřebné dokumenty, jako například záznamy o narození a totožnosti.

Nucené odvody se převážně týkají ozbrojených skupin, které násilně odvádí děti ze škol, ulic nebo přímo z domovů. Vojáci během těchto náborů vypalují vesnice, znásilňují ženy a nutí děti podílet se na popravě svých vlastních příbuzných.

Dobrovolné odvody jsou způsobeny několika faktory, jak už bylo zmíněno výše. Děti žijí v hrozných podmínkách a ozbrojené skupiny jim dávají vidinu lepšího života. Děti jsou během chvíle přesvědčeny, že bojují za správnou věc. V týmu cítí jistou ochranu, protože jsou to většinou sirotci či jedinci, kteří ztratili domov.

4.2 Prevence rekrutace

Je důležité, aby bylo zabráněno odvodům dětí. Mezinárodní společenství by se mělo zaměřit na eliminaci příčin, které vedou děti k dobrovolnému vstupu do ozbrojených sil či jednotek. Také je potřeba efektivně pomoci bývalým dětským vojákům začlenit se zpět do civilního života. Součástí programů prevence by měla být povinná školní docházka, která povede k takovému stupni vzdělání, aby absolvent byl schopný uplatnit se na trhu práce.

Ideálním řešením by bylo zastavit konflikty samotné, ale toto řešení je zřejmě nejméně reálné. Za úvahu také stojí fakt, že nejvíce náchylné děti k rekrutaci jsou opuštěné a týrané děti.¹⁸ Apel by měl být tedy na rodinnou soudržnost a na zmírnění domácího násilí.

Zásadní krokem k eliminaci rekrutace dětí je dodržování 18 let pro nábor do ozbrojených sil. Když budou všechny smluvní strany respektovat Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů, může k pokroku v této problematice opravdu dojít. Mělo by být v zájmu všech vlád států, aby oficiálně přijaly hranici pro rekrutaci 18 let. A v případě porušení je potřebné, aby efektivně pracoval Mezinárodní trestní soud a speciální tribunály pro trestání válečných zločinů.

¹⁷ Rekrutování dětských vojáků. Invisible Children [online]. 2009 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://www.invisiblechildren.cz/o-konfliktu/rekrutovani-detskyh-vojaku>

¹⁸ BRETT, Rachel; SPECHT Irma. Young Soldiers: Why They Choose to Fight. 2. vyd. the United States of America: Lynne Rienner Publishers, Inc., 2004. ISBN 92-2-113718-X. str. 124

4.3 Trestní odpovědnost

Trestní odpovědnost za zločiny spáchané ve spojitosti s využíváním dětí v ozbrojených konfliktech se zabývá **Mezinárodní trestní soud** v nizozemském Haagu, který stíhá osoby zodpovědné za zločiny genocidy, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti a jiné závažné zločiny. Tento soud představuje příležitost, jak potrestat osoby odpovědné za využívání dětí jako vojáků. **Římský statut**, přijatý v roce 1998, označuje „odvody či nábor dětí mladších 15 let do ozbrojených sil státu nebo jejich využívání k aktivní účasti v nepřátelských akcích“ za válečný zločin.¹⁹

Na národní úrovni ve většině případů panuje beztrestnost. V afrických zemích zasažených konfliktem je bohužel často trestní soudnictví na velmi špatné úrovni a často zde neexistuje dostatek politické vůle k jeho nápravě. V těchto zemích však dochází k závažným trestním činům, jako například znásilnění či jiným formám násilí. Proto je důležité, aby byl výkon práva prováděn nejen na mezinárodní, ale především na státní úrovni.

4.4 Důsledky zapojení dětí v ozbrojených konfliktech

Většina dětských vojáků je v období dospívání. Pro toto období je typická emocionální nevyzrálost. Děti jsou součástí krutých bojů, které v nich zanechávají velká traumata. Pro děti je to i velmi fyzicky náročné, často dochází ke zranění a někteří jedinci jsou v boji doživotně zmrzačeni. Děti trpí psychickými poruchami, nedokáží se zbavit stresu a pociťují vinu z vlastního přežití.²⁰ Dívky trpí hlavně kvůli sexuálnímu zneužívání. Mnoho z nich se nakazí pohlavně přenosnými nemocemi, velmi rychle se šíří nákaza virem HIV/AIDS. Tento virus pak ohrožuje zdraví jak matky, tak dítěte. Neschopnost vrátit se do běžného života a opětovného zapojení se do společnosti je pro dětské vojáky typické. V krizových oblastech vznikají rehabilitační a reintegrační centra, která se snaží pomoci bývalým bojovníkům navrátit se do civilního života.²¹

¹⁹ Římský statut Mezinárodního trestního soudu. Český červený kříž [online]. 2009 [cit. 2014-10-26]. Dostupné z: http://www.cervenykruz.eu/cz/mezinarsoud/Rimsky_statut_ofic.pdf

²⁰ Jeden svět na školách. Program společnosti Člověk v tísni. Dětsíí vojáci. [online]. 2004 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: http://www.jedensvetnaskolach.cz/download/pdf/jsnsfilmpdfquestions_28.pdf

²¹ LOREY, Mark. Child Soldiers: Care & Protection of Children in Emergencies. A Field Guide. Westport, CT: Save the Children Federation, 2001. ISBN 18-883-9308-4.

4.5 Dívky jako děťští vojáci

Děťskými vojáky nejsou pouze chlapci. I když ve všech případech větší procento využití dětí v ozbrojených konfliktech tvoří právě chlapci.²² Dívky mají v ozbrojených silách či skupinách různé role. Slouží jako zvědové, služby, ale také jako aktivní bojovnice. Avšak nejčastěji jsou využívány jako sexuální otrokyně. Tato role jim častokrát přináší výhodnější postavení než ostatním děťským vojákům. Dostávají najíst a jsou chráněny svými „manžely“, na druhou stranu jsou však často bity a musí snášet nelidské zacházení. Dobrovolné rekrutování dívek je vzácné. Dívky se snaží utéct před domácím násilím a zneužíváním, ale v ozbrojených silách či skupinách je lepší zacházení nečeká. Velkým problémem se pak stávají tzv. děti války („war children“), které jsou potomky dívek a vojáků. Dívky se stávají matkami a návrat do původní společnosti a do své vlastní rodiny, je nepřijatelný. Tyto dívky nejenom že procházejí utrpením, ale do budoucna si nesou nálepku ženy rebela a to je pro tradiční africkou komunitu nepřijatelné.

5 Dosavadní kroky OSN

Organizace spojených národů se věnuje problematice děťských vojáků s velkým zájmem. Od roku 2002 OSN sestavuje seznam vládních ozbrojených sil a nevládních ozbrojených skupin využívajících děti. Seznam je součástí výročních zpráv generálního tajemníka OSN o dětech a ozbrojených konfliktech.²³ Na seznamu jsou následující státy: Burundi, Čad, Demokratická republika Kongo, Jižní Súdán, Libérie, Pobřeží slonoviny, Somálsko, Súdán a Uganda. V těchto státech OSN provádí monitoring. V roce 2001 byl do mírových operací OSN začleněn závazek demobilizace a reintegrace děťských vojáků. Díky mírovým operacím byly vysvobozeny tisíce dětí a po dobu tří let od osvobození jim byla poskytnuta pomoc v oblasti vzdělávání a psychologické podpory.

V roce 2005 Rada bezpečnosti OSN zřídila rezolucí č. 1612 **monitorovací a zpravodajský mechanismus** zaměřený na násilí páchané na dětech v ozbrojených konfliktech.²⁴ Tato rezoluce stanovila šest typů násilí, které je na dětech během ozbrojených konfliktů pácháno.

²² LOREY, Mark. Child Soldiers: Care & Protection of Children in Emergencies. A Field Guide [online]. Save the Children Federation, Inc., 2001, 75 s. [cit. 2014-07-31]. ISBN 1-888393-08-4. Dostupné z: http://repository.forcedmigration.org/show_metadata.jsp?pid=fmo:2566

²³ Child Soldiers International. Louder than words: An agenda for action to end state use of child soldiers [online]. United Kingdom, London: Child Soldiers International, 2012 [cit. 2014-07-24]. ISBN 978-0-9541624-3-6. Dostupné z: http://www.child-soldiers.org/global_report_reader.php?id=562

²⁴ MRM = monitoring and reporting mechanism, Monitoring and Reporting. Office of The Special Representative of the United Nations Secretary-General for Children and Armed Conflict [online]. [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://childrenandarmedconflict.un.org/our-work/monitoring-and-reporting/>

Nejedná se tedy pouze o využití dětí v boji, ale o všechny typy násilí, které jsou během bojů na dětech páčány. Také zajišťuje přesný sběr informací o využívaných dětech. Tyto informace slouží jako podpůrný zdroj k dosažení spravedlnosti na základě přijatých mezinárodních norem.

Také byl zřízen **Výbor pro práva dítěte**, který tvoří 18 nezávislých odborníků. Ten má za úkol sledovat vývoj v problematických státech a kontrolovat dodržování Úmluvy o právech dítěte.²⁵

Problematikou dětských vojáků se samozřejmě zabývá i největší světová organizace pro ochranu dětí - **Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF)**. Ta se zasloužila o reintegraci více jak 100 000 dětí po celém světě. Také se zabývá demobilizací dětí – což znamená odzbrojení dětí a propuštění z vojsk.

Valné shromáždění OSN také zřídilo **Úřad zvláštního představitele generálního tajemníka OSN pro děti a ozbrojené konflikty**. Tento zástupce prosazuje potřebu dodržování dětských práv v ozbrojených konfliktech hlavně v politických orgánech, působí jako morální hlas a nezávislý obhájce pro ochranu dětí zasažených ozbrojeným konfliktem.²⁶ Byl také stanoven Mezinárodní den boje proti využívání dětských vojáků a to na 12. 2., jehož cílem je upoutat pozornost široké veřejnosti a ukázat skutečnost této problematiky.

6 Závěr

Děti se podílejí na ozbrojených konfliktech po celém světě. Situace, kterými procházejí, jsou častokrát velmi nebezpečné a fyzicky náročné. Problematika dětských vojáků je úzce spjata s chudobou a špatnou sociální situací jednotlivých států. Využívání dětských vojáků je jedno z nejzávažnějších porušování lidských práv. Proto je potřeba, aby se mezinárodní společenství touto otázkou zabývalo a efektivně spolupracovalo. Důležité je působení nevládních organizací na mezinárodní úrovni, jako např. Child Soldiers International a Watchlist on Children and Armed Conflict. Velkou roli hraje světová organizace UNICEF, která se zasluhuje o prevenci rekrutování a reintegraci bývalých dětských vojáků. A samozřejmě se touto problematikou vážně zabývá i Rada pro lidská práva.

²⁵ Monitoring children's rights. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [online]. © OHCHR 1996-2014 [cit. 2014-10-26]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIntro.aspx>

²⁶ About Us. Office of the Special Representative of the Secretary-General for Children and Armed Conflict [online]. [cit. 2014-07-31]. Dostupné z: <http://childrenandarmedconflict.un.org/about-us/>

Otázky pro delegáty

- Jaké kroky podniká vaše vláda, za účelem snížení dětských vojáků?
- Jaké řešení by měla zvolit Rada pro lidská práva při řešení problematiky dětských vojáků?
- Ratifikoval váš stát Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů? A je tento protokol dodržován?
- Jaká by byla nejlepší prevence rekrutace?
- Jak by se dalo zabránit dobrovolnému vstupu do armády osobám mladším 15 let?

Seznam doporučených zdrojů

Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF)

- je hlavní světovou organizací, která se zabývá ochranou a zlepšováním životních podmínek dětí a podporou jejich všestranného rozvoje. Pracuje s komunitami i vládami ve 157 zemích světa a poskytuje okamžitou humanitární pomoc i dlouhodobý rozvoj v oblastech zdravotní péče, vzdělání a ochrany dětí. Web: <http://www.unicef.org/>

Child Soldiers International

- je neziskovou organizací, který se snaží se ukončit vojenské náborů a využívání osob mladší 18 let státními ozbrojenými silami nebo nestátních ozbrojených skupin v ozbrojených bojích. Zasazuje se o propuštění neoprávněně rekrutovaných dětí a podporuje jejich úspěšné znovu začlenění do civilního života. Web: www.child-soldiers.org/

Watchlist on Children and Armed Conflict

- je nezisková organizace představující síť mezinárodních nevládních organizací, která se zaměřuje na monitorování a podávání zpráv z oblastí postižených konflikty, kde dochází k násilí páchanému na dětech. Web: <http://watchlist.org/>

Seznam použitých zdrojů

1996-2012 INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION (ILO). C182 - Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182) [online]. [cit. 2014-07-23]. Dostupné z:

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C182

About Us. Office of the Special Representative of the Secretary-General for Children and Armed Conflict [online]. [cit. 2014-07-31]. Dostupné z:

<http://childrenandarmedconflict.un.org/about-us/>

ALFREDSON, Lisa. Child soldiers, displacement and human security. UNIDIR: UNITED NATIONS INSTITUTE FOR DISARMAMENT RESEARCH. [online]. 2002 [cit. 2014-07-31].

Dostupné z: <http://www.unidir.org/pdf/articles/pdf-art1728.pdf>

BAČKOVSKÁ, Eliška. Zbraně v rukou dětí: Děťští vojáci v Africe. Praha, 2013. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze.

BRETT, Rachel; SPECHT Irma. Young Soldiers: Why They Choose to Fight. 2. vyd. the United States of America: Lynne Rienner Publishers, Inc., 2004. ISBN 92-2-113718-X.

Committee on the Rights of the Child. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [online]. © OHCHR 1996-2011 [cit. 2014-07-31]. Dostupné z:

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/>

Convention on the Rights of the Child. UNICEF [online]. [cit. 2014-07-23]. Dostupné z:

<http://www.unicef.org/crc/>

Declaration of the Rights of the Child, 1959. Humanium. [online]. [cit. 2014-07-23].

Dostupné z: <http://www.humanium.org/en/childrens-rights-history/references-on-child-rights/declaration-rights-child/>

HONWANA, Alcinda. Child soldiers in Africa. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2005,

Human Rights Watch. Stolen Children: Abduction and Recruitment in Northern Uganda [online]. March 2003a, Vol. 15, No. 7 (A). [Cit. 2014-07-23]. Dostupné z:

<http://www.hrw.org/reports/2003/uganda0303/uganda0403.pdf>

Child Soldiers International. Louder than words: An agenda for action to end state use of child soldiers [online]. United Kingdom, London: Child Soldiers International, 2012 [cit. 2014-07-24]. ISBN 978-0-9541624-3-6. Dostupné z: http://www.child-soldiers.org/global_report_reader.php?id=562

Child Soldiers International. Questions & Answers. [online] 2007 [cit. 2014-07-22]. Dostupné z: <http://www.child-soldiers.org/childsoldiers/questions-and-answers>

Jeden svět na školách. Program společnosti Člověk v tísni. Děťští vojáci. [online]. 2004 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z:

http://www.jedensvetnaskolach.cz/download/pdf/jsnsfilmpdfquestions_28.pdf

JÉZÉQUEL, Jean-Hervé. Child Soldiers in Africa: A Singular Phenomenon? On the necessity of a historical perspective. [online]. [cit. 2014-07-23]. Dostupné z:

<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/IMG/pdf/0605-JEZEQUEL-UK-2.pdf>.

LINHARTOVÁ, Karolína. Děti v ozbrojených konfliktech. *Rozvojovka* [online]. [cit. 2012-10-15]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/analyzy/23-deti-v-ozbojenych-konfliktech.htm>

LOREY, Mark. Child Soldiers: Care & Protection of Children in Emergencies. A Field Guide. Westport, CT: Save the Children Federation, 2001. ISBN 18-883-9308-4.

MITCHELL, J.A.: 2006. Soldier Girl? Not Every Tamil Teen Wants To Be a Tiger. *The Humanist*, September - October 2006.

MRM = monitoring and reporting mechanism, Monitoring and Reporting. Office of The Special Representative of the United Nations Secretary-General for Children and Armed Conflict [online]. [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://childrenandarmedconflict.un.org/our-work/monitoring-and-reporting/>

Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights [online]. 2000 [cit. 2014-07-31]. Dostupné z: <http://www2.ohchr.org/english/law/crc-conflict.htm>

Rekrutování dětských vojáků. *Invisible Children* [online]. 2009 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://www.invisiblechildren.cz/o-konfliktu/rekrutovani-detskych-vojaku>

SINGER, P. W. Children At War. *Military History*. September 2007, Vol. 24, Iss. 6, p. 50-55. ISSN 0889-7328

UNICEF. *Dětské vojáci*. [online]. © 2007 [cit. 2012-08-17]. Dostupné z WWW: <http://www.unicef.sk/sk/skoly/temy/detski-vojaci/>

UNICEF: *Cape Town Principles and Best Practices*. [online] 1997 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: http://www.unicef.org/emerg/files/Cape_Town_Principles%281%29.pdf

We are Child Soldiers International. *Child Soldiers International* [online]. 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.child-soldiers.org/index.php>

WHITMAN, Shelly. Preventing the Use of Child Soldiers: the Role of the International Criminal Court. Child Soldiers Initiative [online]. © 2011 [cit. 2014-07-31]. Dostupné z: <http://childsoldiersinitiative.org/pdfs/whitman-preventing.pdf>

ZÁMIŠKOVÁ, Iva. Problematika dětských vojáků na Srí Lance. Plzeň, 2010. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.

Římský statut Mezinárodního trestního soudu. Český červený kříž [online]. 2009 [cit. 2014-10-26]. Dostupné z: http://www.cervenykriz.eu/cz/mezinarsoud/Rimsky_statut_ofic.pdf

Top partneři

Generální partner
Modelu OSN

Hlavní partner
Modelu OSN

Hlavní partner Modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner Modelu EU

Partner konference

Univerzitní
partner

Partner zahájení

Partner jednání

Partneři Modelů

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner Chronicle

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky